

SAMENVATTING ONDERZOEK: ONTMOETEN IN VEEMARKT

DAAN S. VAN GILS & ZINA A. HOTTENTOT

JUNI 2018

Veemarkt is een buurt gelegen in de Utrechtse wijk Noordoost. De buurt bestaat sinds kort en is op dit moment nog in ontwikkeling (de eerste woningen zijn in 2015 opgeleverd en de laatste zullen eind 2019 klaar zijn). Veemarkt is gebouwd als gevarieerde woonwijk met een sterke mix met onder andere sociale huurwoningen, vrije sectorwoningen, studentenhuizen en een verzorgingstehuis. Ondanks deze beoogde mix kan de wijk gezien worden als een wijk met voor de middenklasse met bewoners met een hogere sociaaleconomische status.

In de buurt zijn een aantal plekken waar ontmoeten mogelijk is, zoals sportverenigingen en het grand café in het verzorgingstehuis, maar tegelijkertijd is de buurt zo ingedeeld dat er weinig ruimte is voor het creëren van nieuwe ontmoetingsplekken. Mogelijk zouden de bestaande accommodaties in de buurt onderdak kunnen bieden aan buurtinitiatieven. Binnen de gemeente staat dit ook wel bekend als 'de flexibele schil'. Het is echter de vraag of deze flexibele schil aansluit op de behoefte van de bewoners van Veemarkt, of dat er andere middelen nodig zijn om deze aansluiting te realiseren.

Om de behoeften van de bewoners van Veemarkt nader te bekijken zijn de mogelijkheden verkend naar aanleiding van de vraag: Hoe kan de gemeente Utrecht beleidsmatig bijdragen aan de (mogelijke) behoefte naar ontmoetingsplekken van de bewoners van de buurt Veemarkt? Hiervoor is er kwalitatief onderzoek uitgevoerd door middel van interviews met professionals die te maken hebben met Veemarkt en een focusgroep met bewoners van Veemarkt.

CONCLUSIE ONDERZOEK

Voor het ontmoeten in de Veemarkt is het noodzakelijk dat er eigenaarschap groeit onder bewoners. Hiervoor moeten bewoners gemeenschappelijk(e) doel(en) of waarde(s) delen. Om deze überhaupt van elkaar te weten, moeten bewoners elkaar leren kennen. Het is dus belangrijk dat mensen met elkaar in verbinding komen. Vervolgens kunnen ze elkaar langzaam beter leren kennen en kunnen er relaties ontstaan. Natuurlijk heeft dit tijd nodig. Georganiseerde activiteiten vormen hier het uitgelezen middel voor. Om deze verbinding aan te jagen door middel van activiteiten is een goede communicatie een vereiste. Om de informatieversplintering tegen te gaan zijn middelen zoals een algemene Veemarkt website, fysieke (offline) informatiezuil en een duidelijke contactpersoon voor de buurt gewenst. Hierbij kan het wijkbureau of de gemeente een rol vervullen.

Eigenaarschap betekent ook dat bewoners een plek hebben die van hen is en waar ze daadwerkelijk aan bij hebben gedragen. Zoals in het onderzoek beschreven, kan dit juist in de buitenruimte plaatsvinden. Hierbij kan worden aangesloten bij de bestaande plannen. Betrokkenen bij AxionContinu zetten zich in voor de realisatie van een vissteiger aan de zuidkant van de buurt. Dit bestaande plan zou in samenwerking met bewoners en de gemeente uitgebreid kunnen worden tot een grote, groene ontmoetingsruimte. Bovendien is er met de aanwezigheid van de tuinverenigingen De Pioniers, Ons Buiten en De Driehoek expertise en ervaring met betrekking tot het beheer van groen vlakbij de Veemarkt te vinden. Er kan dus worden aangesloten op de 'groene kennis' in de buurt en de plannen die er al zijn voor de vissteiger.

In het hoofdstuk 'Resultaten' in het onderzoek wordt verder uitgelicht dat groen volgens de respondenten kan fungeren om de woonblokken meer open te breken. Wanneer het beheer van het groen in de Veemarkt in de groene handen van de bewoners komt, biedt dit tegelijkertijd een plek die echt van hen is en een gemeenschappelijk doel waar ieder aan kan bijdragen. Het overdragen van het groen in zelfbeheer aan de bewoners leidt dan dus tot eigenaarschap en nieuwe ontmoetingsmogelijkheden.

Om de kennis en ervaring met betrekking tot groen die bij de tuinverenigingen aanwezig is te kunnen benutten, is er ook een netwerk nodig tussen bewoners en de tuinverenigingen. Om dit brede netwerk op te zetten is er een coördinator nodig die de verbinding faciliteert. Dit is met andere woorden iemand die de opstap biedt en een kader schetst. Veemarkt is een sterke buurt en veel bewoners hebben zelf de capaciteit voor het ondernemen van initiatief. De ondersteunende rol die de gemeente hierbij kan aannemen is die van facilitator en verbinder. De juiste mensen met elkaar in verbinding brengen en ze de informatie verschaffen die ze nodig hebben. Wanneer het netwerk van de bewoners groeit, groeien ook de mogelijkheden. De gewenste horeca kan dan als stip op de horizon fungeren. Met de visie die bewoners nu al dragen om met een café of restaurant de sociale druk weg te nemen en menging van leeftijden, inkomens, opleidingsniveau en dergelijke te realiseren is een prachtig streven. Sowieso is het oog op de toekomst van belang. Hierbij is het, zoals eerder beschreven, een vereiste de flexibiliteit van plekken in de gaten te houden, zodat de kinderen van nu ook als tieners van later op een voor hen passende wijze en op een passende plek kunnen ontmoeten. Tot slot is het belangrijk dat ouderen en bewoners zonder kinderen hierin een plek krijgen.

De gemeente kan dus beleidsmatig bijdragen aan ontmoeten in de Veemarkt door het helpen opzetten van een sterk netwerk, in te zetten op groen in zelfbeheer en daarbij aan te sluiten op wat er al is.

ADVIES

Het faciliteren van bewonersinitiatief door middel van een sterk netwerk

Het advies dat wij willen meegeven bestaat uit twee delen. Allereerst adviseren wij de gemeente om in te zetten op groene ontmoetingsruimte. Praktisch gezien betekent dit voor Veemarkt dat wij aanraden in te zetten op een groenstrook in zelfbeheer aan de zuidzijde van de buurt. Dit is geheel in lijn met het coalitieakkoord, wat luidt 'We zetten stevig in op initiatieven voor zelfbeheer van (kleinschalig) groen in de buurt.' (De Boer, Verschuure & Van Ooijen, 2018, p. 35).

Momenteel gebeurt er nog niets met deze groenstrook. Zoals eerder genoemd, is er vanuit AxionContinu een plan voor de bouw van een vissteiger. Door bewoners de mogelijkheid te geven om zelf invulling te geven aan dit gebied kan er naar smaak van de bewoners een buitenruimte worden gecreëerd die inclusief is voor alle bewoners.

Het tweede deel van het advies is gericht op het bestaand humaan kapitaal in de wijk. Veel bewoners van Veemarkt zijn hoogopgeleid, hoog in sociaal economische status en hebben een groot netwerk. Dankzij hun kennis en expertise zou de buurt zeer zelfvoorzienend kunnen zijn in het organiseren van ontmoetingen en/of ontmoetingsruimte. Hiervoor is het belangrijk dat belangrijke personen in het netwerk gehoord worden en de weg kunnen vinden binnen de verschillende instanties die betrekking hebben op Veemarkt. Een geschikte partij om deze rol op zich te nemen vinden wij Wijk&co, enerzijds vanwege het laagdrempelige karakter en anderzijds omdat de sociaal makelorganisatie nog geen voet aan de grond heeft in Veemarkt. Voor Wijk&co is dit een mooie aanleiding om kennis te maken met de bewoners van Veemarkt.